

Dómsmálaráðuneytið
Skúlagötu 4
101 Reykjavík

Reykjavík, 28. janúar 2026

Meðfylgjandi er umsögn UN Women á Íslandi um drög að tillögu til þingsályktunar um forvarnaráætlun gegn kynbundnu og kynferðislegu ofbeldi og áreitni meðal barna og ungmenna, fyrir árin 2026 til 2030.

Virðingarfyllst,
f.h. UN Women á Íslandi

Stella Samúelsdóttir,
framkvæmdastýra

UMSÖGN UN WOMEN Á ÍSLANDI

um drög að tillögu til þingsályktunar um forvarnaráætlun gegn kynbundnu og kynferðislegu ofbeldi og áreitni meðal barna og ungmenna, fyrir árin 2026 til 2030.

UN Women á Íslandi er ein þrettán landsnefnda UN Women, stofnunar Sameinuðu þjóðanna um jafnrétti og valdeflingu kvenna.

UN Women á Íslandi fagnar forvarnaráætlun ríkisstjórnarinnar gegn kynbundnu ofbeldi og áreitni meðal barna og ungmenna fyrir árin 2026-2030. Markviss fjármögnuð stefna í málaflokknum er mikilvæg ef árangur á að nást.

UN Women á Íslandi fagnar lið 2 í almennum aðgerðum, um heildstætt mat á beinum og óbeinum samfélagslegum, hagrænum og efnahagslegum kostnaði vegna kynferðislegs ofbeldis gegn börnum og ungmönnum á Íslandi. Ekki er tiltekið í drögum þingsályktunarinnar hvort gögn verði kyngreind, en UN Women á Íslandi telur mikilvægt að upplýsingar um kyn, kynhneigð og kynvitund verði hafðar til hliðsjónar, því úrræði og forvarnir þurfa að taka mið af kyni, kynhneigð og kynvitund barna og ungmenna.

Liður 3 í almennum aðgerðum, um eflingu forvarnarteyma í grunnskólum er jafnframt jákvætt skref. UN Women á Íslandi telur þó mikilvægt að huga einnig að aukinni tæknimenntun barna á grunnskólaaldri. Almennt tæknilæsi og fjölmiðlalæsi þarf að verða hluti af aðalnámskrá barna, strax á fyrsta skólaári. Án þess er hætt á að börn læri ekki að þekkja hættur og tækifærin sem gervigreind býður upp á, skilji ekki gagnasöfnun gervigreindartóla eða hver réttindi þeirra eru gagnvart gervigreindartólum. UN Women á Íslandi telur þetta gríðarlega mikilvægt atriði ef tala á um heildstæða forvarnaráætlun gegn kynbundnu og kynferðislegu ofbeldi og áreitni meðal barna og ungmenna. Þennan lið þarf að fjármagna almennilega og í samstarfi við önnur ráðuneyti.

UN Women á Íslandi vekur athygli á því að hvergi sé minnst á lagalega vernd barna og unglunga í tengslum við gervigreind og gervigreindartól. Það er skylda stjórnvalda að vernda almenna borgara fyrir mannréttindabrotum þriðja aðila, s.s. alþjóðlegra tæknifyrirtækja og gerenda í kynferðisbrotum gegn börnum, sama hvar svo sem þeir eru staddir í heiminum. UN Women á Íslandi bendir dómsmálaráðuneytinu á [eftirfarandi nýútkomna leiðbeiningarskýrslu](#) Sameinuðu þjóðanna hvað þetta varðar og er mikilvægt innlegg í frekari vinnu við lagasetningu stjórnvalda.

UN Women á Íslandi telur einnig mikilvægt að forvarnaráætlunin feli í sér aukna þjónustu til brotþola, s.s. ókeypis sálræna aðstoð og áfallahjálp og stuðning við foreldra brotþola. Mikilvægt er að gera sér grein fyrir öllum þeim félagasamtökum sem fjármagna sig sjálf að miklu leiti og eru að halda úti gríðarlega mikilvægri þjónustu til brotþola og í raun að sinna að miklu leyti starfi stjórnvalda. Nauðsynlegt er að styðja við þjónustuna og

verkefnin sem frjáls félagasamtök halda úti í þágu þolenda með langtíma fyrirsjáanlegu fjármagni.

Einnig er vert að vekja athygli á því að ekki er minnst á foreldra og forráðamenn barna, en í störfum okkar og viðbrögðum við 16 daga átaki samtakanna sem fjallaði um stafrænt kynbundið ofbeldi, kom fram úrræða- og þekkingarleysi foreldra og forráðamanna í málaflokknum og því gríðarleg þörf og eftirspurn eftir aukinni fræðslu fyrir þennan hóp þannig að þau geti brugðist rétt við.

Þá undirstrikar UN Women á Íslandi mikilvægi þess að framkvæmd áætlunarinnar sé fjármögnuð með fullnægjandi hætti. Tíu milljónir á ári er fjarri því að vera það fjármagn sem þarf í svo stórt og umfangsmikið verkefni sem uppræting kynbundins ofbeldis er. UN Women á heimsvísu hefur ítrekað bent á mikilvægi þess að styðja við slík verkefni, án fjármagns er fullvíst að markmiðinu verði ekki náð. Uppræting kynbundins ofbeldis er brýnt samfélags- og lýðheilsuvandamál sem krefst athygli, fjármagns og aðgerða.

UN Women á Íslandi er tilbúið til áframhaldandi góðs samstarfs með dómsmálaráðuneytinu.